

Djuna Barnes

Geceyi Anlat Bana

Türkçesi: Aslı Biçen

Roman

İÇİNDEKİLER

Sunuş	9
Önsöz	17
İkinci basıma not	23
I Eğil	25
II La Somnambule	51
III Gece Nöbeti	69
IV İşgalci	83
V Nöbetçi, Geceyi Anlat Bana	95
VI Ağacın Düştüğü Yerde	121
VII İn Matthew, in	135
VIII Mecnun	171

I

Eğil

1880'lerin başlarında, Tanrının kutsadığı, insanlarınsa lanetlediği bir ırkı sürdürmenin isabetine dair haklı şüpheye rağmen, muazzam bir kuvveti ve askeri bir güzelliği olan Viyanalı bir kadın, Hedvig Volkbein, –dirseklerinin üzerine gösterişli kızıl bir örtü atılmış, Habsburg Hanedanını simgeleyen kanatlarla bezeli perdeleri iki yana toplanmış karyolada, saten kılıfa dolgun, parlak sarı simle Volkbein arması işlenmiş, kuştüyü kapitone örtü üzerinde– doktorunun tahmininden yedi gün sonra, kırk beş yaşında, tek çocuğunu doğurdu: bir erkek evlat.

Aşağıdaki sokaktan geçen sabah atlarının nal sesleriyle sarsılan bu savaş meydanına baktı ve bayrağını selamlayan bir generalin ihtişamıyla doğrularak çocuğa Felix adını verdi, onu kollarından bıraktı ve öldü. Çocuğun babası da altı ay önce yüksek ateşe kurban gitmişti. İtalyan kökenli bir Yahudi olan Guido Volkbein hem boğazına hem de giyim kuşamına düşküncü, ceketinin iliğine ince bir iple tutturulmuş, ne idüğü belirsiz nişanını takmadan asla insan içine çıkmazdı. Ufak tefek, tıkız, çekingenliği kibrinden gelen bir adamdı, gebe kadınlar gibi hafif bir eğimle kabaran göbeği, yeleğiyle pantolonunun düğmelerini öne fırlatır, ancak meyvelerde rastlanan bu kavisli hat, gövdesinin tam merkezini belirlerdi – bol bulamaç Burgonya şarabı, kremşanti ve biranın oluşturduğu o kaçınılmaz eğri.

Sonbahar için, başka hiçbir mevsimde olmadığı kadar onu ırkıyla ilgili anılara boğan o özlem ve dehşet mevsimi için, tam benim havalarım derdi. Bu mevsim geldiğinde, 1468 fermanını haykıran sarı siyah ketenden zarif mendili avucunda bariz bir şekilde sıkarak dolaştığı görülürdü Prater'da; Pietro Barbo diye birinin çıkardığı bu ferman, Guido'nun ırkının, Hıristiyan ahaliyi eğlendirmek için boyunlarına ip bağlanarak Corso'da koşmasını buyurmuştu, okunduğu zaman, diğerlerine göre pek nezih omurgaları üzerinde oturan asil hanımlar yerlerinden fırlamış, *Monsignori* ve kırmızı cüppeli kardinaller, aynı anda hem insafsız hem de mutlu olabilen insanların isterik coşkusuyla alkış tutmuş; Papa'nın ta kendisi bile, şeytanı zapt etmek uğruna meleklerinden vazgeçen bir adamın kahkahasıyla yücelerdeki tahtından yuvarlanmıştı. Bu anı ve ona eşlik eden mendil Guido'nun içine (bitkisel coşkunluğun zirvesinde kendilerine özgü biçimi alır almaz bozulmaya başlayan bazı çiçekler gibi) Yahudiliğe ait ne varsa kazımişti. Kızgın, dalgın, kahrolmuş bir halde yürürdü, dört yüz yıl sonra onu kurban haline getiren bu ortaklığın acısıyla kararmış iri gözlerinin üzerinde titrerdi gözkapakları, çok önceleri Piazza Montanara'yı tutmuş o çığlığın yankılarını –halkının yaşayageldiği aşığılanmayı– kendi gırtlığında hissederdi, "*Roba Vecchia!*"*

Elli dokuz yaşında hâlâ çocuksuz olan Guido, beklemekte olduğu çocuk için, kendi yüreğinden kendi kaygılarına göre şekillendirdiği bir yürek hazırladı, asaletе duyulan amansız saygı, avlanmış bir beden gibi istemsizce diz çöküş, tehditkâr ve erişilemez şeyin karşısında büyük bir ısıya maruz kalmış gibi eğilmek. Bu yürek önce Guido'ya, sonra da oğluna, mübah bulunmayan kanlarının ağırlığını hissettirecekti.

Çocuksuz da öldü, Hedvig'in Hıristiyan karnında asılı duran vaadi saymazsak. Guido, rastlantıyla ya da kendi seçim-

* (İta.) Eski hikâye. (ç.n.)

leriyle halklarından ayrılan bütün Yahudiler gibi, kendilerine yabancı unsurlar içeren ve zihinlerini hayali bir topluluğa boyun eğmeye zorlayan bir dünyada ikamet etme mecburiyetiyle yaşamıştı. Bir Yahudi için bir Hıristiyanın kucağında ölmek kazığa çakılmakla birdir. Hedvig, bu acıyla beraber, bu kimse-sizin ardından ağladı. Son anda gövdesi bir sedde dönüşmüş ve Guido o duvarın önünde ölmüştü, acılı ve yalnız. Hayatı boyunca bu kapanması imkânsız mesafeyi kapatabilmek için elinden geleni yapmıştı Guido; bunların içinde en acıklı ve faydasız olanıysa Baronluk iddiasıydı. Hıristiyanlığı kabul etmiş; neredeyse tükenmek üzere olan köklü bir Avusturya soyundan geldiğini söylemiş, bunu desteklemek için de gülünç ve yetersiz kanıtlar ileri sürmüştü: kendine miras kalmamış bir arma ve hiçbir zaman varolmamış (küçük isimleri dahil) bir atalar silsilesi. Hedvig onun sarı siyah mendillerini bulduğunda Guido bunların kendisine ailesinin Roma'ya yerleşen bir kolunu hatırlattığını söylemişti.

Hedvig'e taparak, kendisinde komik ve iğreti duran kaz adımı yürüyüşünü taklit ederek bir olmaya çalışmıştı onunla. Hedvig de aşağı kalmazdı belki, ama ondaki o küfre uğramışlığı ve yalnızlığı hissedince, bu darbeye, Yahudi olmayan birinin yapması gerektiği gibi karşılık verdi – onun üzerine giderek. Kocası ona ne anlattıysa inanmıştı ama sık sık, “Neyin var?” diye sorardı – bu bitmez sitem ona göre aşkını hatırlatmanın bir yoluydu. Guido bunu hayatı boyunca bir suçlama olarak algıladı. Cılız suyu güçlendirmek için hortumun ucuna parmakla basar gibi zoraki övgüler patlatarak asaleti göklerle çıkarırken işkence çekiyordu. Düşük unvanlıların yanında, samimiyeti onlara ne zamandır düşledikleri bir ayrıcalık kazandıracakmış gibi candan kakhahalar atardı. Bir keresinde koskoca bir generalin karşısında içini bir titreme almıştı Guido'nun, generalin üzerinde bir deri gıcırtsı, hareketle-

rinde askerlere özgü o hafif geri tepme vardı, sanki içeriden dışarı doğru nefes alıyordu, barut ve at kokuyordu, uyuşuk da olsa, henüz tarihi düşülmemiş bir savaşa her an hazır gibiydi (tam Hedvig'in hoşlandığı tiplerden). Hedvig'in de general gibi mağrur durduğunu, aynı şekilde ama daha kuvvetli el sıkıştığını fark etti sonra, küçültülmüşlüğü bir bebek evininki kadar uğursuz olan, daha ufak bir kalıptan çıkmışa benzeyen eliyle. Karısının şapkasındaki o tertemiz tüy bir savaş rüzgârı esiyormuşçasına titriyordu; doğal, sözünün eri, geniş yürekli ve neşeli bir kadındı. İkisine bakarken kafası karışmış, kendisini birazdan azarlanacak gibi hissetmişti, ama general değil de karısı tarafından.

Hedvig kafası şaraptan dumanlı dans ederken, dans pisti bir tatbikat alanına dönüşürdü; topukları askeri terbiyeyle uygun adım yeri döverdi, omuz başlarını, rütbelerinin püsküllü, örgülü apoletlerini taşıyanlar kadar bilinçle oynatır, devriyesi sırasında her an vaka bekleyen bir nöbetçinin soğuk dikkatiyle çevirirdi başını. Yine de Hedvig elinden geleni yapmıştı. Görkemli ekabirlik diye bir şey varsa, onun kişileşmiş hali denebilirdi Hedvig'e ama bunun içine kaygı karışmıştı. Kendi de bilmeden peşine düştüğü şey Guido'nun kendi Baronluğuna duyduğu inançtı. Buna askerin emre "inandığı" gibi inanmıştı. Halbuki sezgileri ki onlara değer verdiği yoktu, başka şeyler fısıldıyordu. Hiç sorup soruşturmadan Barones olmuştu Hedvig.

Volkbein'lar zamanında Viyana'da Yahudilerin yapmasına izin verilen pek az iş vardı; yine de Guido, ev eşyası ticareti ve sarraflık yaparak, eski ressamların tablolarıyla kitapların birinci baskılarını el altından toplayarak, Hedvig için sur içinde, kuzey cephesi Prater'a bakan bir ev satın almayı başarmış; bu ev, büyüklüğü, loşluğu ve heybetiyle, ilişkilerini simgeleyen fantastik bir müzeye dönüşmüştü.